

Алай райондук жергиликтуу мамлекеттик администрациясынын 2025-2029-жылдарга социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасы.

1-БӨЛҮМ. РАЙОНДУН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ		
Географиялык абал	<i>Алай району 1928-жылы уюшулган. Район облустун эң түштүгүндө жайгашып, түштүк-чыгыш тарабында жайгашкан. Район чыгыштан Кытай Эл Республикасы, батыштан Кара-Суу району, түштүгүнөн Тажикстан Республикасы жана түндүк-чыгышынан Кара-Кулжа жана Өзгөн, батышынан жана түндүк-батышынан Кара-Суу, Ноокат жана Чоң Алай райондору менен чектешет. Облустук борбордон алыстыгы 80 км. Райондун курамына 7 айыл аймак 62 айыл кирет. Райондун борбору Гүлчө айылы.</i>	
Жалпы аянты (га/чарчы км)	<i>Жалпы аянты 7,6 миң км².</i>	
Ландшафт жана жаратылыш шарттары	<i>Алай районунун рельефи ар түрдүү. Кичинеден бийиктеп тоо этегиндеги адырларга, андан ары орто бийик жана бийик кырка тоолорго өтөт. Алай районунун аймагынын 91,7% ы тоолор жана 8,3%ы өрөөндөрдү түзөт. Негизинен тоолуу аймак, деңиз деңгээлинен 1500-600 метрге чейин бийиктикте жайгашкан. Кескин континенттик климат айыл чарбасынын өнүгүшүнө олуттуу таасирин тийгизет. Кыш мезгили 4-6 айга созулат жана катуу кар менен коштолот, минималдуу төмөнкү температура -12°C, -20°C °C жетиши мүмкүн. Жай мезгилинде температура 15°C, 28°C чейин жетиши мүмкүн.</i>	
СЭОПтун максаты	<i>Алай районунун инфраструктурасынын өнүгүүсүнө шарттар түзүлүп, райондун калкынын социалдык-экономикалык абалы жакшырууда. Алай районунун экономикасы мал чарбачылыгына, туризмди өнүктүрүүгө, өндүрүшкө, райондун климаттык туруктуулугун жана экологиялык коопсуздугун камсыз кылууга, социалдык-коммуналдык инфраструктура жакшыртылып, райондун калкынын бардык катмарынын, анын ичинде балдар, жалгыз бой энелер, улгайган адамдардын, ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген адамдардын жашоосу үчүн бардык жашоо шарттары менен ыңгайлуу, жакымдуу жана коопсуз болушу керек.</i>	
Райондун калкы (адам), анын ичинде:	92219	
Гүлчө айылы (райондук борбор)	22519	
Памир-Алай айыл аймагы	11527	
Үч-Төбө-Алай айыл аймагы	18469	
Жибек-Жолу айыл аймагы	10275	
Курманжан Датка айыл аймагы	10015	
Тилектеш айыл аймагы	14610	

Жаңы-Алай айыл аймагы		4804							
2-БӨЛҮМ. КАЛК									
2.1. (таблица) Калк жана эмгек ресурстары									
Категория	факт			күтүлгөн	прогноз				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.
Жыл башындагы туруктуу калктын саны (адам)	91875	92828	92321	92219	92339	92459	92579	92699	92819
Өсүш темпи %		1,04	-0,55	-0,1	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Анын ичинде аялдар	45841	46336	46004	45985	46105	46165	46225	46285	46345
Жыл башындагы эмгекке жарамдуу курактагы туруктуу калктын саны (адам)	53998	55020	54759	54583	54785	54987	55189	55391	55593
Өсүш темпи %		1,89	-0,47	-0,32	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37
Анын ичинде аялдар	26469	26802	26613	26695	26794	26893	26992	27091	27190
Экономикалык иштин түрлөрү боюнча иштеген калктын саны (адам):									
Айыл чарба	59	58	55	53	51	49	47	45	43
Өнөр жай	554	584	555	557	559	561	563	565	567
Иштетүүчү	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Электр энергиясы	87	85	85	83	81	79	77	75	73
Курулуш	127	110	62	45	33	24	18	13	10
Соода	16	17	20	22	24	27	30	33	36
Транспорт жана байланыш	49	40	40	43	47	51	55	60	65
Башка кызматтар	131	222	205	268	350	485	626	819	1072
Калдыктарды кайра иштетүү	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Жумушсуздардын саны (адам)	1233	1230	919	814	722	640	568	503	446
Анын ичинде аялдар	390	393	301	267	237	210	186	165	147
Өсүш темпи	-	0,8	-23,5	-11,4					
Жакырчылыктын эң төмөнкү чегинде турган калктын саны (адам)	3924	3110	2625	2594	2563	2532	2502	2472	2443
Өсүш темпи	-1,5	-20	-15	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1

Миграцияланган эмгекке жарамдуу калктын саны (эл аралык миграция боюнча кеткендер, адам)	1720	1690	1642	1442	1322	1202	1082	962	842
<i>Өсүш темпи</i>	-1,71	-1,74	-2,84	-12,18	-12,18	-12,18	-12,18	-12,18	-12,18

2.2. Эмгекке жарамдуу калктын өсүшүнүн, жумуштуулуктун жана миграция маселелеринин анализи

2023-жылы туруктуу жашаган калктын саны 92321 ди түздү. 2024-жылга 102 адамга азайган. Туруктуу калктын санын азайышынын негизги себептери: Санарип аймак автоматташтырылган маалымат тутумунда жарандардын республиканын башка аймактарга катталуусу, ички жана тышкы миграциянын көбөйүшү. Чарба китеп боюнча башка, электрондук каттоодо башка көрсөткүч болуп жатат, башкача айтканда чарба китепте көп. Акыркы учурда шаарда жашаган жарандарыбыз санарип аймак болгондо каттоосу эмес, туруктуу жашаган дареге боюнча электрондук каттоого кирип калышкан.

Туруктуу жашаган аялдардын азайышынын себептери: ички миграция агымы, турмушка чыккандар, жогорку жайга окууга кеткендер.

Алай районунун эмгекке жарамдуу калкынын саны көбөйүп келет, эмгекке жарамдуу калк, башкача айтканда, 15 жаштан 64 жашка чейинки адамдар, райондун негизги эмгек ресурсу болуп саналат. Алардын саны, структурасы жана сапаты экономикалык өсүшкө түздөн-түз таасир этет.

Эмгекке жарамдуу курактагы туруктуу калктын саны 176 адамга көбөйүшүнүн себеби булар миграциядан кайтып келген жана жумушка жараган жарандардын санынын көбөйгөндүгүнө байланыштуу.

Райондун аймагында эмгекке жарамдуу калкты алып калууга Памир-Алай айыл аймагынан 250 га жер аянты өндүрүш багытына которулган, аталган жер аянтына логистикалык борбор куруу мерчемделген. Долбоор ишке ашса 1000 жумуш оруну түзүлөт. Ошондой эле Үч-Дөбө-Алай айыл аймагында жайгашкан Кыргыз Алтын ишканасы тарабынан алтын кени ачылса жумуш орун түзүлөт, туризмди өнүктүрүү багытында долбоорлор ишке ашырылууда, Гүлчө айыл аймагында 100 га жер аянты кышкы туризмди өнүктүрүү максатында өндүрүш багытына которулган. Ошондой эле, эмгекке жарамдуу калкты алып калууга азыркы учурда жаштарды турак жай менен камсыз кылуу маселесин чечүү зарыл. Бул үчүн райондун аймагына көп кабаттуу үйлөрдү куруу үчүн жер аянттарын трансформациялоо, Мамлекеттик ипатекалык компанияга өткөрүп берүү менен жарандарды ипатека аркылуу турак жай менен камсыз кылуу зарыл.

Райондо жумушсуздуктун дэңгээли 2023-жылга 1230 адам катталса 2024-жылга 919 адамды түзүп 311 ге азайган. Себеби өнөр жай тоо кен тармагы, туризм тармагында, соода тармагында өнүгүү байкалууда. Айыл чарбасында да мал чарбачылык менен алектенип сандан сапатка өтүүдө. Ошондой эле акыркы жылдарда билим берүү, саламаттыкты сактоо, маданият тармактарындагы мамлекеттик жана муниципалдык кызматкерлердин эмгек акысынын жогорулашы миграцияга кетип жаткан жарандардын азайуусуна таасир берүүдө.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 15-июлундагы № 385 “Социалдык контракттын негизинде социалдык жардам берүү жөнүндөгү” токтомуна ылайык Алай районуна мамлекет тарабынан 2022-2023-2024-жылдар аралыгында 585 үй бүлөгө 100 000 сомдон акча каражаты төлөнүп берилди. Алардын

461 мал чарбачылыгы ; аарычылыка 15; тигүүчүлүкө 29; тамак ашка 3; таксиге 9; сулууулук салонуна 4; туризмге 8; курулуш шаймандарын ижарага берүүгө 3; авиакассага 1; соода сатыкка 44; ашканага 6; мончо иштетүү 2; бассейн 1; 2IT видеокомп 2; унаа жуучу жай 1; устачылыка 2; грил аппаратын иштетүүгө 2; малина эгүү 2 жаранга берилди.

Андан сырткары ВП ООНдун азыктүлүк программасынын алкагында аз камсыз болгон үй бүлөлөрдү окутуу жана иш менен камсыздоо багытында райондо бир топ долбоорлор ишке ашырылып, натыйжасында азык түлүк продукциялары берилип, андан сырткары иш менен камсыз болушту.

Атап айтканда аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдүн катышуусу менен киреше алып келүүчү, инфратүзүмдүк жана окутуу долбоорлорун ишке ашыруу боюнча БУУнун “Азык-түлүк” программасы аркылуу райондон 61 долбоор жактырылып алардын ичинен 10 окуу өткөрүлүп, ага 1215 жаран катышып, канал, арыктарды казуу, лоток тазалоо, лоток коюу, суу түтүкчөлөрүн орнотуу, жээктерди бекемдөө үчүн габион торчолорун басуу, көпүрө куруу, көрктөндүрүү, жашылдандыруу, суу топтоочу кампаларды куруу, балык көлмөлөрүн куруу, жөө адамдар басуучу жолду асфальтоо ж.б. багыттарда иштер жасалып, ага жалпысынан 1534 жаран тартылды.

2025-жылга ВППООНдун азык түлүк программасына 7 айыл аймактан долбоорлор сунушталып аз камсыз болгон эмгекке жарамдуу жаштар тартылат.

3-БӨЛҮМ. ЭКОНОМИКАЛЫК ӨНҮГҮҮ

3.1. (таблица) Экономикалык өнүгүү (миң сом)

Категория	факт			күтүлгөн	прогноз				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.
Негизги фонддор (юридикалык жактар боюнча, үй чарба секторун эсепке албаганда), (жылдын аягына карата толук наркы боюнча)	5570384,9	5570384,9	4213635,2	3699571,7	3248223,9	2851940,5	2504003,8	2198515,4	1930296,5
Экономиканын негизги секторлору боюнча товарларды өндүрүү жана кызмат көрсөтүү көлөмү:									
Айыл чарба	5095200,0	5097420,0	5423399,0	5596947,8	5776050,1	5960883,7	5678822,6	6151632,0	6348484,2
Өсүш темпи (%)		0,04	6,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Өнөр жай продукциясынын көлөмү	648769,5	719679,8	583088,7	496208,4	422273,4	359354,7	305810,8	260245,0	221468,5
Өсүш темпи (%)		-10,9	-18,9	-14,9	-14,9	-14,9	-14,9	-14,9	-14,9
Өнөр жай мүнөзүндөгү кызмат	74979,0	23726,5	44205,8	48140,1	52424,6	57090,4	62171,4	67704,7	73730,4

көрсөтүүлөр									
Жөнөтүлгөн продукциянын көлөмү	53027 0,2	60454 5,8	49153 4,5	47973 7,6	468 223, 9	4569 86,6	4460 18,9	4353 14,5	4248 66,9
Курулуш - негизги капиталга колдонулган инвестициялар - ар кандай объектилер боюнча суммада	61450 0,0	88760 0,0	11594 00,0	15941 75	219 199 0,6	3013 987,1	4144 232, 3	5698 319, 4	7835 189,1
Экономикалык иштин түрлөрү боюнча көрсөтүлгөн рыноктук кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү	16465 26,0	19714 52	23016 83,6	27205 89,3	321 573 6,5	3801 000,6	4492 782, 7	5310 469, 2	6276 974,6
Дүң жана чекене соода, автомобилдерди жана мотоциклдерди ондоо	13664 58,0	16666 40,0	19685 15,0	23622 18	283 466 1,6	3401 593,9	4081 912, 7	4898 295, 2	5877 954,3
Мейманканалардын жана ресторандардын иши	82752 ,0	95081 ,0	10457 8,0	11754 5,7	132 121, 3	1485 04,4	1669 18,9	1876 16,8	2108 81,4
Транспорттук иш-чаралар жана жүктөрдү сактоо	10477 8,0	10628 0,0	11396 9,8	11887 0,5	123 981, 9	1293 13,2	1348 73,6	1406 73,2	1467 22,1
Маалымат жана байланыш	13399 ,0	12582 ,0	11545 ,8	10726 ,0	996 4,5	9257, 0	8600 ,0	7989 ,2	7422, 0
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	28936 ,0	44608 ,0	53475 ,4	73261 ,3	100 367, 9	1375 04,1	1883 80,6	2580 81,5	3535 71,6
Кыймылсыз мүлк операциялары	660,0	540,0	793,0	907,2	103 7,8	1187, 3	1358 ,2	1553 ,8	1777, 6
Кесиптик, илимий жана техникалык ишмердүүлүк	15939 ,0	14672 ,0	18384 ,5	19984 ,0	217 22,5	2361 2,4	2566 6,7	2789 9,7	3032 7,0
Административдик жана көмөкчү иш-чаралар	11116 ,0	3658, 0	1344, 0	287,6	0	0	0	0	0
Билим берүү	12038 ,0	16752 ,0	17994 ,3	22187 ,0	273 56,5	3373 0,6	4158 9,5	5128 0,3	6322 8,6
Саламаттыкты сактоо жана социалдык кызматтар	5917, 0	6202, 0	5905, 1	5905, 1	590 5,1	5905, 1	5905 ,1	5905 ,1	5905, 1
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	948,0	870,0	1143, 1	1275, 7	142 3,7	1588, 8	1773 ,1	1978 ,8	2208, 4
Башка кызмат	3585,	3567,	4035,	4289,	456	4847,	5152	5477	5822,

көрсөтүүлөр	0	0	6	8	0,1	4	,7	,4	5
Түз инвестициялар:	-								
Айыл чарба	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Өнөр жай	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Курулуш	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Соода	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Транспорт жана байланыш	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Башка кызматтар	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Калдыктарды кайра иштетүү	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Калктын кирешеси:									
Орточо номиналдык эмгек акы	16298,2	23235,7	28656,8	38113,5	50691,0	67419,0	89667,3	119257,5	158612,5
Эмгек мигранттарынын которуулары	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пенсиялардын орточо өлчөмү	5878	6375	8043	9335	10828,6	12561,2	14570,9	16902,3	19606,7
Жөлөк пулдардын орточо өлчөмү	1103	1627	1623	1723	1750	1790	1810	1850	1890
Чакан жана орто бизнестен түшкөн кирешенин орточо өлчөмү	71906,0	137145,3	580979,6	1784188,4	5479242,4	16826753,5	51674960,0	158693802,1	487348666,3

3.2. Учурдагы кырдаалды анализдөө

Алай районунун негизги экономикасы айыл чарба , өнөр-жай,чакан жана орто бизнес жана туризм тармагына багытталган.

Ошондуктан айыл чарба кооперативдеринин негизинде мал чарбачылыгынын сапатын жана өндүрүштүн көлөмүн арттыруу үчүн жаңы технологияларды колдонуу жана малдын жүнүн кайра иштетүү иштерин күчөтүү зарыл. Бул багытта Үч-Дөбө-Алай айыл аймагына 1 га жер аянтына жүндү кайра иштетүүчү цехти ишке берүү, жердин багытын өзгөртүү жумаштары жүрүүдө, 25 адам жумуш оруну менен камсыз болот.

Өнөр жай тармагы

Өнөр жай продукциясынын көлөмү 2023-жылы 583млн 170 миң 700 сомду түзсө, 2024-жылга 135 млн 970 миң 200 сомго азайып 82,4 пйызды тузгон. Себеби ири деп эсептелген “ПЭРИТИ -КОАЛ” ишканасы өз ишмердүүлүгүн кен кзылуучу жер аянтынын тереңдеп кетүүсүнөн токтоткон жана “Алай Голд”, АлайЛигинт” көмүр казуучу ишканалары жумуш алып барууда. Өнөр жай тармагын мындан ары өнүктүрүүдө Терек айылында жайгашкан” Кыргыз Алтын”ишканасына тиешелүү алтын кенин иштетүүгө көмөк көрсөтүү.

Мындан сырткары Алай районунун экономикалык өнүгүүсүнө чакан жана орто бизнес секторунун киришин жана анын мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү маанилүү роль ойнойт. Айыл чарба жана кызмат көрсөтүү секторлоруна кошумча түрдө инфраструктуранын өнүгүшү,

туризм тармагы жана чакан ишкерлик дагы аймактык экономикага оң таасир этүүдө. Айыл жерлеринде чакан дүкөндөр, кафелер, салондор, курулуш кызматтары, транспорт жана логистика боюнча бизнес секторлору кеңейүүдө. Мындай бизнес түрлөрү көптөгөн жумуш орундарын түзүп, айылдардын социалдык-экономикалык абалын жакшыртууга алып келет. Жергиликтүү базарларды, дүкөндөрдү, турак жайларды өнүктүрүү, айылдык инфраструктураны жакшыртуу жергиликтүү ишкерликти колдоого жардам берет.

Туризм тармагы

Алай району Кыргызстандагы табияты кооз жерлердин бири болгондуктан туризм тармагынын өнүгүшү үчүн мүмкүнчүлүктөр бар. Райондун аймагында Улуу Жибек-Жолу өтүп, кооз капчыгайлар, жайкы жана кышкы туризмди өнүктүрүү үчүн мүмкүнчүлүктөр бар. Азыркы учурда бул тармакта жеке ишкерлер бир нече долбоорду ишке ашырууда. Алардын эң көзгө көрүнүктүүсү:

Тоо кышкы спорт базасын куруу: Гүлчө айыл аймагынын Октябрь айылына трансформация болгон 100 га жер аянтына лыжный база куруу менен райондо кышкы туризмди өнүктүрүү жана кышкы жана жайкы туристтерди кабыл алуучу «Раян» эс алуу борборуна баруучу 12 км жолго асфальт төшөө.

Ошону менен бирге Алай районунда туризмди эффективдүү өнүктүрүү үчүн бир нече маселелерди эске алуу керек жана тиешелүү чараларды кабыл алуу зарыл. Райондо туризмди өнүктүрүүдө жаралып жаткан көйөгөйлөр:

Туристтик кызматтардын төмөнкү сапаты жана кызматкерлердин жетишсиз квалификациясы: Көптөгөн туристтик компаниялар жана гиддер зарыл болгон көндүмдөргө жана билимдерге ээ эмес, бул региондун эл аралык базардагы атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн төмөндөтөт;

Инфраструктуранын жетишсиздиги: Транспорттук тармактын өнүкпөгөндүгү, мейманканалар жана башка инфратүзүм объектилеринин жоктугу туристтик маршруттарга жетүүнү кыйындатат жана туристтердин жайгашуусунун комфортун төмөндөтөт;

Кыска туристтик сезон: Суук климат жана жогорку тоолор туристтик сезонду чектеп, туризмден түшкөн кирешенин туруктуулугуна таасир этет;

Туристтик продукциянын чектелген тандоосу: Ар кандай жана сапаттуу туристтик сунуштардын жоктугу, мисалы, медициналык, гастрономиялык жана археологиялык туризм, ар кандай категориядагы туристтерди тартууну чектейт;

Жакшы эмес маркетинг жана санариптик технологияларды жетишсиз пайдалануу: Көптөгөн туристтик компаниялар заманбап маркетингдик инструменттерди жана санариптик платформаларды пайдалануудан баш тартууда, бул алардын эл аралык базардагы көрүнүшүн төмөндөтөт.

Алай районунда туризмди өнүктүрүүнүн багыттары:

Кызматкерлердин квалификациясын жогорулатуу: Гиддерге жана туристтик компаниялардын кызматкерлерине кызмат көрсөтүүнүн сапатын жакшыртуу жана туристтердин коопсуздугун жогорулатуу максатында тренингдерди жана сертификаттоону уюштуруу;

Инфраструктураны өнүктүрүү: Туристтердин комфорттуу болушу үчүн зарыл болгон транспорттук жолдорду, мейманканаларды, ресторандарды жана башка объектилерди курууга жана модернизациялоого инвестициялоо;

Туристтик сезонду узартуу: Жыл бою туристтик продуктыларды иштеп чыгып, жайылтуу, мисалы, кышкы туризм, маданий иш-чаралар жана фестивалдар, туристтерди кышкы мезгилде да тартуу үчүн;

Туристтик продуктыларды диверсификациялоо: Медициналык, гастрономиялык жана археологиялык туризм сыяктуу жаңы туризм түрлөрүн түзүү жана жайылтуу, ар кандай

категориядагы туристтерди тартуу үчүн;

Маркетингди жана санариптик катышууларды күчөтүү: Социалдык тармактарды активдүү пайдалануу, заманбап веб-сайттарды түзүү жана эл аралык туристтик көргөзмөлөргө катышуу аркылуу регионду таанытууну жана туристтерди тартууну күчөтүү. Бул багыттардын ишке ашырылышы Чүй районунун туристтик мүмкүнчүлүктөрүн ачып, саякатчылар үчүн тартылуучу жерге айлануусуна жардам берет.

3.3. Артыкчылыктуу муктаждыктарынын анализи

Артыкчылык	Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (миң сом)
<i>Тоо кен тармагын өнүктүрүү</i>	<i>Памир-Алай айыл аймагында жайгашкан көмүр казуу Перити Коал ишканасын шахталык методго өткөрүү</i>	<i>2025-2029-жылдар аралыгында жаңы жумуш оруну түзүлөт майда көмүр экспортко чыгат, элдин жашоо шарты жакшырат</i>	Жеке ишкер тарабынан каржыланат
	<i>Үч-Дөбө-Алай айыл аймагындагы «Терек» алтын кенин иштетүү</i>		Кыргыз Алтын ишканасы тарабынан каржыланат
<i>Районго керектелүүчү тоют менен камсыз кылууну жогорулатуу</i>	<i>Памир-Алай айыл аймагынан 1000 га жер аянтын чөп чабындыга өткөрүү, 8 км каналды Райондук суу чарба башкармалыгына өткөрүү.</i>	<i>Сары-Могол, Сары-Таш айылдарында жашаган жарандарды пенсияга чыгарууга шарт түзүлөт</i>	Жергиликтүү бюджеттен
Туристтик зоналарга туристтердин эс алуусуна шарт түзүү	1. Гүлчө айыл аймагына караштуу «Раян» эс алуу борборуна чейинки 12 км жолго асфальт төшөө. Октябрь айылына трансформация	Элдин жашоо шарты оңолот, миграциянын саны азаят, жергиликтүү бюджет жогорулайт, туристтердин саны көбөйүп тейлөө жакшырат.	Республикалык бюджеттен Жеке ишкер тарабынан

	болгон 100 га жер аянтына лыжный база куруу . Памир-Алай айыл аймагына заманбап шарттары менен гостиница куруу.	Жаңы жумушчу орун түзүлөт жана туристтердин саны көбөйүп тейлөө жакшырат.	Жергиликтүү бюджет, Ош облустук өнүктүрүү фондуна
Этти жана жүндү кайра иштетүү	1. Гүлчө айыл аймагына этти кайра иштетүүчү цех куруу 2. Үч-Дөбө-Алай айыл аймагындагы Ак-Босого айылында жайгашкан 1 га жер аянтын трансформация жасап, жүндү кайра иштетүүчү цех куруу.	Жаңы 25 жумуш оруну түзүлөт, миграция азаят.	Жеке ишкер тарабынан 300 миң евро
Чакан ГЭС куруу	1. 2021-жылы башталган «Алай Барстары» ЖЧКсы тарабынан курулуп жаткан 2 МВттык Чакан ГЭСтин аягына чыгаруу. 2. Капчыгай участкасында 3,93 га жер аянты трансформация болду, Жашыл энергетика фондуна мөөнөтсүз өткөрүлүп берилди. Аталган жер аянтына 2 МВттык Чакан ГЭстин курулушун	Калктын электр энергиясына болгон муктаждыгы чечилет	85 млн сомдук 20 млн жеке ишкер тарабынан, калган акча каражаты Кыргызиндустриясы тарабынан каржыланат Жеке ишкер тарабынан каржыланат

	баштоо		
Жаратылыш кырсыктарын алдын	Гүлчө айылынагы Гүлчө дарыясынын жээгин бекмдөө жалпы 1082метр	Гүлчө айылында жайгашкан социалдык имараттар сакталат негизгиси калктын коопсуздугу каралат.	Бүткүл Дүйнөлүк Банк,ӨКМ
Жергиликтүү бюджеттин каражаттарынын БАРДЫГЫ			
Биргелешкен катышуу каражаттарынын БАРДЫГЫ			
Түз инвестициялар БАРДЫГЫ			
3.4. Аймактын экономикалык адистешүүсүн талдоо			
<			

жолдордун үлүшү (%)									
Көчөлөрдүн жалпы санынан жарыктандыруу бар көчөлөрдүн үлүшү (%)	38,8	45,1	54,7	60,6	69,6	71	72,9	73,2	73,7
Спорт секцияларына тартылган жарандардын саны (адамдар)	596	582	594	566	539	514	509	505	481
Маданият чөйрөсүндөгү ийримге катышкан жарандардын саны (адам)	61	61	70	81	94	108	125	145	161
Балдарды мектепке чейинки билим берүү менен камтуу (%)	21	28	32	39	47,5	57,9	70,6	86,0	100
Балдарды мектептик билим берүү менен камтуу (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Медициналык персонал менен камсыздоо деңгээли (10 миң адамга)	69	73	80	90	101	114	128	144	162
Калктын турак жай менен камсыз болушу (бир тургунга жалпы аянттын кв. м)	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8

4.2. Учурдагы кырдаалды анализдөө

Райондун социалдык инфраструктурасынын абалы жалпы калктын жашоо сапатына, аймактын туруктуу өнүгүүсүнө түздөн-түз таасир этет.

Атап айтканда таза суу жетишпеген аймактарда санитардык шарттар начарлап, калк арасында оорулар көбөйөт. Жогоруда таблицада көрсөтүлгөндөй райондун калкынын ичүүчү таза сууга үлүшү 2024-жылга карата 79,82 пайызды түзүүдө. Бирок бүгүнкү күндө калкты таза суу менен камсыз кылуу боюнча бир топ иштер аткарылууда:

-Курманжан-Датка айыл өкмөтүнүн Кара-Шоро, Арпа-Тектир, Боз-Караган, Кызыл-Ой айылдарына таза суу системасын орнотуу боюнча 2021-жылы тендердик баасы 36594,0 миң сомдук курулуш иштери башталып, 90% жумуштары бүткөн.

-Курманжан-Датка айыл өкмөтүнүн Кабылан-Көл айылына жаңыдан курулган таза суу системасын толук кандуу ишке киргизүү үчүн 8,2 млн сомдук долбоор жактырылып 7,0 млн сом каржыланып курулуш иштери бүткөрүлүп сыноо мөөнөтү менен пайдаланууга берилди.

-Жибек-Жолу айыл өкмөтүнүн Күң-Элек айылына 20 млн. 922 миң сомдук таза суунун курулушунун 15,8 млн. сому каржыланып, акча каражаты толук каржыланбай курулуш токтоп турат.

-Үч-Дөбө-Алай айыл өкмөтүнүн Ак-Жай, Кичи-Каракол айылдарына таза суунун курулушуна тендердик баасы 72 млн 381 миң сомдук долбоор өтүп, бүгүнкү күндө

курулуш иштери аяктап турак үйлөргө киргизүү иштери башталууда.

-АРИС тарабынан Кошулуш, Кичи-Бүлөлү айылдары боюнча тендерге берилип жеңүүчү аныкталган. 42,9 млн сомдук. Бүгүнкү күндө 15 млн сом каржыланып, курулуш иштери жүрүүдө.

-Гүлчө айылынын жашоочуларын ичүүчү таза суу менен камсыздоо максатында Ас сафа коомдук бирикмеси аркылуу 41 500 000 сомдук жана өздүк салым үчүн жергиликтүү бюджеттен 5 000 000 сомдук каржылоо менен жалпы суммасы 46 500 000 сомго Аюу-Тапан участкасындагы Айгыр булактан 39 км аралыкка таза суу тартып келүү иштери башталган. Бүгүнкү күндө суу түтүкчөсүн жаткыруу үчүн 3м тереңдикте жер казылып, трубалар жаткырылып, кум андан кийин топурак менен көмүлдү. Суунун башына 4 км темир труба, калган жактарына 8 км пластик трубалар коюлду. Труба коюу жана казуу иштери учурда бүткөрүлүп калкка суу берилди. Бирок ушул Гүлчө айыл аймагында экинчи көйгөй жаралды. 1966-жылы курулган ички суу түтүктөрү суунун басымын көтөрө албай жарактан чыгууда. Аталган көйгөйдү чечүүгө трассанын узундугу 40 км ички трассаны ондоо зарылдыгы жаралууда.

Памир –Алай айыл аймагында жайгашкан Нура айылына таза суу тартуу.

Ички жолдор жергиликтүү бюджеттен каржылангандыгына байланыштуу асфальт төшөө жумуштары акча каражаты жетишсиздигинен кыйынчылык жаратууда. Көйгөйдү чечүү үчүн райондун аймагындагы жол тейлөө мекемелеринин балансына жергиликтүү жолдорду өткөрүп берүү.

Маданият:

Алай райондук маданият бөлүмүндө 55 маданият мекемеси бар. Алардын катарына бир райондук маданият үйү, 12 айылдык маданият үйү, 1 элдик театры, 1 райондук китепкана, 31 айылдык китепкана жана 1 балдар искусство мектеби 9 филиалы кирет.

Райондогу маданият тармагында жалпы 168 адам иштейт. Анын ичинен Алай райондук маданият бөлүмүндө (аппарат жана бухгалтерия) беш кызматкер, борборлоштурулган китепкана тармагында 15 кызматкер, балдар искусство мектебинде 69 кызматкер, райондук маданият үйүндө 15 кызматкер эмгектенет. Ошондой эле, маданияттын мыкты кызматкери төш белгисинин ээси 26 адам, Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген артисти ардактуу наамынын ээси - 1 адам бар.

Райондогу ийримдердин саны 28 түзүп, аларга жалпы 68 адам катышат. Катышуучулардын ичинен чоңдордун саны 10 болсо, балдардын саны 58 түзөт.

№	Көрсөткүчтөр	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1	Китепканалардын саны	32	32	32	32	32	32	32
2	Келүүчүлөрдүн саны	133356	133356	133356	135830	135830	135830	135830
3	Окурмандардын саны	21752	21798	21885	21969	21969	21969	21969
6	Жалпы китеп фонду	220401	220418	220420	223983	223995	223998	224999
7	Кыргыз тилиндеги китептер	143739	143739	143739	146752	146752	146752	146752
10	Райондук маданият үйү	1	1	1	1	1	1	1
11	Айылдык маданият үйү жана клубдар	12	12	12	12	12	12	12
12	Маданий иш-чаралардын саны	48	48	51	63	63	63	63
13	Көрүүчүлөрдүн саны	66671	82123	82382	92321	92433	92533	92633
14	Айылдык клуб, маданият үйлөрүнүн иш-чараларынын саны	30	32	39	41	41	41	41

Билим берүү:

Алай районундагы 46 мамлекеттик мектептерде жана 1 жеке менчик мектебинде 0-класстан 11-класска чейин 839 класс комплекте 15650 окуучу билим алууда. 2023-2024-окуу жылынын билим сапатынын жыйынтыгы боюнча көрсөткүч 45,7% түзгөн. Алай районунун мектептеринде жалпысынан 1587 мугалим иштеп жатат, окутуу иштери базистик окуу планынын негизинде жүргүзүлүүдө.

Алай районунда 52 мектепке чейинки билим берүү уюму иш алып барат, анын ичинен 42 бакча 10 сааттык, 9 сааттык кыска мөөнөттүү жана мамлекеттик акселератор программасынын негизинде бир бакча бар. Аларда 3938 тарбиялануучу бар. Бала бакчаларга электрондук каттоо аркылуу кабыл алуу жүргүзүлөт. Райондо мамлекеттик акселератор программасынын негизинде бир бакча бар, ага 12 бала кабыл алынган. Ошондой эле, 3 сааттык 9 кыска мөөнөттүү бала бакчада 168 бала тарбияланууда. Билим берүү уюмдарынын ичинен 34 типтүү мектеп, 18 типтүү эмес мектеп, 12 типтүү бала бакча жана 40 типтүү эмес бала бакча бар.

Бүгүнкү күндө «Манас» уюмуна-1574, «Семетей» уюмуна-7431, «Сейтек» уюмуна - 6645 окуучулар уюмдарына кабыл алынды жана кабыл алуу иштери жүрүүдө.

Көйгөйлөр:

- Алай районундагы №1 Муса Адышев, №4 Кадырмамат уулу интернат, Парманас ,№30 Жолдош Бубаев атындагы орто мектептердин эскилиги жетип, капиталдык ремонттон өткөрүү маселеси көйгөйлүү;
- Гүлчө айыл аймагындагы Гүлчө айылында ата-энелердин муктаждыгынан жана кезектеги балдардын көптүгүнөн улам, дагы бир бакча куруу зарыл. Үч-Дөбө – Алай айыл аймагындагы Ак Босого айылында бала бакча жок, ошол жерге жаңыдан бакча куруу зарыл;

Дене тарбия жана спорт:

Алай районуна караштуу спорт тармагында 4 заманбап спорттук комплекс бар. Алар Жибек-Жолу айыл өкмөтүнө караштуу Согонду айылында жана Биримдик айыл өкмөтүнө караштуу Жошолу жана Корул айылында, Гүлчө айылынын борбордук стадионунда жайгашкан. Райондо мектептин карамагында 34 спорттук зал бар. Алардын катарына 4 стадион, футболдук 5 аянтча, 5 кичи футбол аянтчасы, көк бөрү ойнолуучу 4 тай казан кирет. Алай районунун айыл аймактарындагы спорттук аянтчаларды ремонттоого муктаждык бар. Ошондой эле аялдар жана балдар үчүн спорт аянтчаларын оңдоп-түзөө иштерин жүргүзүп, аларга ыңгайлуу жана коопсуз шарттарды түзүү зарыл.

Медицина:

Алай жалпы дарыгердик практика борбору райондо 75680 калкка медициналык жардам көрсөтөт. ЖДПБнын түзүмү 1 адистештирилген оорукана, БМСЖК бөлүмү, 1 тиш дарылоо эмканасы, 11 ҮДТ, 33 эмкана жана 5 филиалдан турат. Адистештирилген оорукана жалпы 263 орунга ылайыкташтырылган:

а.и. аймактык оорукана – 212

Сопу-Коргон филиалы – 21

Сары-Могол филиалы – 15

Сары-Таш филиалы – 5

Нура филиалы – 5

Талды-Суу филиалы – 5

Алай райондук ЖДПБда 761 кызматкер эмгектенет, анын ичинен 90 дабагер, 383 орто медициналык кызматкер, 193 кенже медициналык жана 95 чарба жана башка кызматкерлери түзөт.

Кадрлардын жетишпестиги боюнча көйгөй жогорку билимдүү дарыгерлерден байкалууда, учурда ЖДПБна 6 дарыгер анын ичинен 2 үй бүлөлүк дарыгер, 1 иммунолог, 1 неонатолог, 1 рентгенолог, 1 инфекционист адисине муктаж болуудабыз.

2024-жылдын 12 айына 20 дарыгер, 42 медайым, 31 кенже кызматкер жумушка

кирип, 13 дарыгер, 59 медайым, 36 кенже жана чарба кызматкерлери жумуштан кетишкен.

Жаш-дарыгер депозит программасы боюнча азыркы учурда 15 дарыгер иштеп жатат. Мындан сырткары атайын кошумча айлык акы төлөө программасы менен 9 дарыгер эмгектенүүдө. 2024-жылы 36 дарыгер, 152 медайым билимдерин өркүндөтүү курсунан өтүшкөн.

Жогорку категорияда -11 дарыгер, 72 мед айым, I категория-7 дарыгер, 30 мед айым, II категорияда-4 дарыгер, 10мед айым бар.

Көйгөйлөр:

1. Ак-Босого,Тамга-Терек, Тамбашат,Аскалы, Маданият, Жошолу, Таш Коро, АК Талаа эмканаларынын курулушу үчүн сметасын даярдоо жана демөөрчүлөрдү курулуш иштерине колдоо көрсөтүү үчүн издөө, заманбап эмканаларды куруу , элге жана кызматкерлерге жакшы шарт түзүү;
2. Алай жалпы дарыгердик практика борборунун административдик эки кабаттуу имаратын куруу;
3. Сопу Коргон филиалынын жылуулук системасынын оңдоо жумуштары;
4. Кардиология бөлүмүнүн чатырын жана санитардык бөлмөсүнүн капиталдык ремонт жумуштарын жасоо;
5. Жугуштуу оорулар жана неврология бөлүмүнүн от жагуучу мештерин жана жылуулук системасын алмаштыруу;
6. Оорукананын саркындуу суу чыгуучу системасын капиталдык ремонттон өткөрүү.

4.3. Артыкчылыктуу муктаждыктардын анализи

Артыкчылык	Мүмкүн болуучу чаралардын жана долбоорлордун жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (миң сом)
<i>Ички жолдорду оңдоп түздөө жана асфальт төшөө</i>	Ички жолдор жергиликтүү бюджеттен каржылангандыгына байланыштуу асфальт төшөө жумуштары акча каражаты жетишсиздигинен кыйынчылык жаратууда. Көйгөйдү чечүү үчүн райондун аймагындагы жол тейлөө мекемелеринин балансына жергиликтүү жолдорду өткөрүп берүү.	<i>Элдин жашоо шарты жакшырат</i>	Республикалык бюджеттен
Таза суу	Памир-Алай айыл	Калктын	Республикалык бюджеттен

	аймагынын Нура айылына таза суу киргизүү Үч-Дөбө-Алай айыл аймагынын Терек айылына таза суу киргизүү Гүлчө айыл аймагынын Гүлчө айылынын таза суусунун ички трассасын капиталдык ремонттон өткөрүү	саламаттыгына кам көрүлөт	18 млн сом Республикалык бюджеттен 58 млн сом Жергиликтүү бюджеттен жана донорлор аркылуу
Көп кабаттуу үйлөрдү куруу	Гүлчө , Тилектеш, Жаңы-Алай айыл аймактарына көп кабаттуу үйлөрдү куруу	Элдин жашоо шарты оңолот, турак жайга болгон муктаждык азаят	Мамлекеттик ипатекалык компания аркылуу
Мектеп менен камсыздоо	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагында жайгашкан Аскалы айылындагы №14М.Акматов мектебинин курулушун аяктоо Гүлчө айылында жайгашкан Т.Отучуев атындагы орто мектепке коумча корус куруу . Тилектеш айыл аймагындагы Кең-Жылга айылында жайгашкан №27 Ж.Алимов орто мектебинин	Мугаимдерге жана окуучуларга билимге умтулууга шарттар түзүлөт. Райондун аймагында жайгашкан жалгыз орус тилдүү мектеп.Жетишпеген кластар жетиштүү болуп окуучуларга жагымдуу шарттар түзүлөт. Мугаимдерге жана окуучуларга билимге умтулууга шарттар түзүлөт.	Республикалык бюджеттен Республикалык бюджеттен Республикалык бюджеттен

	курулуш аягына чыгаруу Жибек-Жолу айыл аймагындагы Кичи-Бүлөлү айылында жайгашкан №36 Б.Нарматов орто мектебинин курулуш аягына чыгаруу Курманжан Датка айыл аймагындагы Таш-Кыя айылында жайгашкан №29 К.Тайчабаров орто мектебинин курулуш аягына чыгаруу Гүлчө айылында жайгашкан №67-Жумаш Райымкулов атындагы ксиптк лицейдин окуу өнөрканасын капиталдык ремонттон өтөрүү.	Мугаимдерге жана окуучуларга билимге умтулууга шарттар түзүлөт. Мугаимдерге жана окуучуларга билимге умтулууга шарттар түзүлөт. Райондун аймагында жайгашкан жалгыз кесиптик лицей 10 багыттагы кесипкөй студенттерди даярдайт.	Республикалык бюджеттен Республикалык бюджеттен Республикалык бюджеттен.Ош облустук өнүктүрүү фондунан.
--	--	--	--

БАРДЫГЫ

5-БӨЛҮМ. МЕЙКИНДИК

5.1. (таблица) Мейкиндик

Категория	факт			күтүлгөн	прогноз				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.
Аймактын жалпы аянты (га)	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198
Жер категориялары (га):	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198	758198

Айыл чарба жерлери (бардыгы):	97797	97538 ,4	97505 ,78	97472 ,6	9743 9,5	9740 6,4	9737 3,2	9734 0,2	9730 7,1
анын ичинде айдоо жерлери	5753	5753	5748, 68	5705, 7	5701 ,4	5697 ,1	5692 ,9	5688 ,6	5684 ,3
сугарылбаган	3988	3988	3985, 06	3982, 1	3979 ,1	3976 ,2	3973 ,3	3970 ,3	3967 ,4
сугарылган	1765	1765	1763, 56	1762, 2	1760 ,8	1759 ,4	1758	1756 ,6	1755 ,2
жайыттар	47583	47324 ,39	47297 ,73	47271 ,2	4727 1,2	4724 4,7	4721 8,3	4719 1,8	4716 5,4
анын ичинде жеке	10858	10856	10855 ,76	10855 ,5	1085 5,3	1085 5,1	1085 5,1	1085 4,9	1085 4,7
АЖМФ	2471	2471	2465, 29	2459, 6	2453 ,96	2448 ,3	2442 ,7	2437 ,1	2431 ,5
Иш жүзүндө колдонулган	47583	47324 ,39	47297 ,73	47271 ,2	4724 4,8	4721 8,3	4719 1,9	4716 5,5	4713 9,0
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Өнөр жайынын, транспорттун, байланыштын, коргонуунун жерлери жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	34069	34327 ,6	34332 ,3	34337 ,1	3434 1,9	3434 6,7	3435 1,5	3435 6,3	3436 1,1
Иш жүзүндө колдонулган	34069	34329 ,6	34332 ,3	34335 ,0	3433 7,8	3434 0,5	3434 3,3	3434 6,0	3434 8,9
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Калктуу конуштун жерлери (бардыгы)	3137	3137	3465, 43	3828, 3	4229	4671 ,9	5161	5701 ,4	6298 ,3
анын ичинде турак жай курулушу	679	652	667,8 58	684,0 8	700, 7	717, 7	735, 18	753, 01	771, 3
Иш жүзүндө колдонулган	3137	3137	3165, 43	3828, 3	4229	4671 ,9	5161	5701 ,4	6298 ,3
Колдонулбаган (баланс)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ӨКЖА жерлери	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Токой фондусунун жерлери	13016 9	13016 9	13016 8,4	13016 7,7	1301 67	1301 67	1301 67	1301 66,4	1301 66,4
Суу фондусунун жерлери	2118	2118	2118	2118	2118	2118	2118	2118	2118
Запастагы жерлер	41477 9	41477 9	41477 9	2118	2118	2118	2118	2118	2118
Иш жүзүндө колдонулган	78068	78068	78068	78068	7806 8	7806 8	7806 8	7806 8	7806 8

(кара-Суу району узак мөөнөттө пайдаланган жер аянты)									
Колдонулбаган (баланс) Кара-суу районунун жерин Алай району колдонот	1939	1939	1939	1939	1939	1939	1939	1939	1939
Аймактын айыл чарба жерлеринин жалпы аянтындагы иш жүзүндө пайдаланылуучу айыл чарба жерлеринин үлүшү (%)	100%	100%	100%	100%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Инженердик инфраструктура менен камсыздалган турак жай куруу үчүн арналган жер участокторунун аянтынын үлүшү (%)	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%
Инженердик инфраструктура менен камсыз кылынган өндүрүштү жайгаштыруу үчүн арналган жер участокторунун аянтынын үлүшү (%)	100%	100%	100%	100%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Категориялар (га) боюнча пайдаланылбаган же кошумча жерлерди пайдалануудагы керектөөлөрдүн прогнозу:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Айыл чарба багытындагы жерлер	-	-258,6	- 32,61	-145,6	- 145, 6	- 145, 6	- 145, 6	- 145, 6	- 145, 6
Өнөр жайынын, транспорттун, байланыштын, коргонуунун жерлери жана башка багыттагы жерлер (бардыгы)	-	+258, 6	+472	365	365	365	365	365	365
Калктуу конуштун жерлери (турак жай курулушу)	-	-	+27,8 3	+27,8 3	+27, 83	+27, 83	+27, 83	+27, 83	+27, 83

Токой фондусунун жерлери	-	-	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60
Суу фондусунун жерлери	-	-	-	- 6,5	- 6,5	- 6,5	- 6,5	- 6,5	- 6,5

5.2. Учурдагы кырдаалдын анализи

Райондун жалпы аянты 758198 га жер аянтын түзөт. Анын ичинен 47271,2 га жер аянты жайыттар болуп эсептелет. Малдын саны көбөйгөндүктөн 2024-жылга жалпы жайыттын 1,7 пайызы деградацияга учураган. Ал 1560 га аянтты түзөт. Аталган кырдаал жылдан жылга курчуйт, буну чечүү жолдору сандан сапатка өтүү жана жайыттарды которуштуруу жолу менен пайдалануу, жайыттарга жайыт үрөндөрүн себүү.

5.3. Мейкиндик планынын элементтери

Мейкиндик планын өзгөртүүдөгү чаралар же ниеттер:	Күтүлгөн жыйынтыктар:
Памир-Алай аймагындагы жайгашкан Кара-Суу районуна тиешелүү 78 миң гектар жер аянты узак мөөнөттүү пайдаланууга берилген 2030-жылга чейин. Малдын саны көбөйгөндүгүнө байланыштуу жайыттар дегредацияга учуроодо. Жарандарды турак жай менен камсыз кылуу үчүн Жаңы-Алай айыл аймагынын Торгой-Булак участкасында	Жайыттарды эс алдыруу, жаңы ыкмаларды колдонуу менен жайыттарды калыбына келтирүү.
Сары-Таш айылындагы 1000 га сугат Жерди калкка конкурс аркылуу берүү.	Калктын тоютка болгон маселеси чечилет. Калкка пенсияга чыгууга жагымдуу шарт түзүлөт.

6-БӨЛҮМ. АЙЛАНА-ЧӨЙРӨ

6.1. (таблица) Айлана-чөйрө

Категория	факт			күтүлгөн	прогноз				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.
Жаратылышты коргоо зоналарынын, ӨКЖАлардын, микрокоруктардын аянты (га)									
Токойлор ээлеген аймак, анын ичинде жайылма токойлор (га)	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0	33818,0
Токойду калыбына келтирүү (га)	7,0	25,0	60,0	10,0	15,0	20,0	20,0	20,0	20,0

Деградияланган жайыттардын аянты (га)	2485	2504	2537	1564	1410	1350	1280	1120	970
Жайыттарга болгон малдын жүгү (гектарына 1 айга шарттуу 1 баш)	7485	7504	7576	7610	7700	7815	7905	8100	8220
Жайыттардын жалпы аянтына карата деградияланган жайыттардын үлүшү (%)	3,6	3,5	3,4	3,3	3,2	3,1	3,02	2,9	2,86
Деградияга дуушар болгон айыл чарба жерлеринин аянты (га)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Деградияланган жайыттардын жалпы аянтына карата калыбына келтирилген жайыттардын үлүшү (%)	96,4	96,5	96,6	98,3	98,5	98,6	98,7	98,8	99,0
Энергияны үнөмдөө. Кожолуктардын жылытуу үлүшү (%):	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
борбордук жылытуу	-	-	-	-	-	-	-	-	-
электр энергиясы	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%
газ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
меш жылытуу	85%	85%	85%	85%	85%	85%	85%	85%	85%
башка орнотуулар	-	-	-	-	-	-	-	-	-
башка кайра жаңылануучу булактар же энергияны үнөмдөөчү орнотуулар	-	-	-	-	-	-	-	-	-
КТК полигондорунун саны (даана)	1	1	1	3	4	4	5	6	7
КТКны кайра иштетүү боюнча ишканалар же коңшу аймактардагы мындай ишканалар менен макулдашуу (даана)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Уруксатсыз полигондордун саны (бирдик)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Кен казып алуу тармагынын объекттери (даана)	4	4	5	5	5	6	7	7	7

Экологиялык тобокелдиги жогору кен казып алуу тармагынын объекттери (даана)	0	0	0	0	2	2	2	2	2

6.2. Учурдагы кырдаалдын анализи

2023-жылы жана 2024-жылдын башында жаратылышты сактоо жана жашылдандыруу боюнча бир катар маанилүү иштер аткарылды. Бул иш-чаралар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 3-мартындагы №89 тескемесинин негизинде башталган «Жашыл мурас» улуттук өнөктүгүн жана Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн 2026-жылга чейинки улуттук программасын ишке ашыруу алкагында жүргүзүлдү. 2024-жылы мекеме уюмдар тарабынан жалпы 6991 көчөт отургузулган. Калк тарабынан 71020 жалпы 78011 даана көчөт отургузулган.

Бүгүнкү күндө райондун аймагында Гүлчө айыл аймагында, Памир-Алай айыл аймагында Үч-Дөбө-Алай айыл аймактарында 3 таштанды таштоочу жай жайгашып, анын ичинен “Түлчө Тазалык” муниципалдык ишканасы таштанды чыгаруучу спец техникалар менен камсыздалып, элге кызмат көрөт.

Жибек-Жолу, Тилектеш, Курманжан Датка айыл аймактарында таштанды таштоочу жай ачуу боюнча иш аракеттерди аягына чыгаруу жана таштанды ташуучу атайын техникалар менен камсыздоо зарыл.

Жогорудагы таблицада көрсөтүлгөндөй райондун аймагында кожолуктардын жылытуу үлүшүндө жаратылыш газы дээрлик колдонулбайт. Алай районунун аймагынан Кыргыз-Кытай газ магистралы өтүү долбоорлонгон. Алай районунун жашоочуларына ушул Кыргыз-Кытай газ магистралынан колдонууга мамлекеттик денгээлде уруксат алуу зарыл. Бул иш-чаралар Алай районунун экологиясын жакшыртууга, жашыл аянттарды кеңейтүүгө жана жаратылыш ресурстарын сактоого багытталган маанилүү кадам болуп саналат.

Деградияланган жайыттардын аянты 2021-жылы 2485 га болсо, 2025-жылга чейин бул көрсөткүч 1410 га чейин азайышы күтүлүүдө.

Жайыттарга малдын жүгүн азайтуу, деградияланган аянттарды калыбына келтирүү боюнча иштерди улантуу келечекте экологиялык туруктуулукту камсыздоого өбөлгө түзөт.

Жогоруда таблицада көрсөтүлгөндөй акыркы жылдары токойдун аянты кыскарган эмес. Бирок токой аянтын кеңейтүү иштери жыл сайын жүргүзүлүүдө.

Жайыттарга болгон малдын жүгү 1 га жер аянтына 1 айга 2021-жылы 7485 башты түзсө, 2024-жылга 7610 башты түзүп, 125 башка көбөйүп жайыттарыбыз деградияга учуроодо. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 26-апрелиндеги №202-т тескемесине ылайык, «Кунарсыз жайыттарды жайыт чөптөрүнүн үрөндөрүн себүү менен жакшыртуу иш чараларын» аткаруу максатында Алай районуна 2023-жылы 973 га аянтка 9193 кг жайыт үрөндөрү себилген. 2024-жылга 241 га жер аянтына эспарцет 1670 кг, кылкансыз түбү бош 898 кг, тарак баш 1271 кг чөптүн уруктары алынып келинди.

Көйгөйлөр:

- ✓ Жайыттарга малдын ашыкча жүгү экосистемалардын бузулушуна жана деградияга алып келүүдө.
- ✓ Токойлорду сактоо жана калыбына келтирүү боюнча иш-аракеттер жетишсиз.
- ✓ Жайылма токойлор жана башка маанилүү токой экосистемаларынын жоголуу коркунучу бар.
- ✓ Суу булактарынын булганышы жана туура эмес пайдаланылышы экологиялык абалды начарлатууда.
- ✓ Калктын арасында айлана-чөйрөнү коргоо жана жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу

пайдалануу боюнча маалыматтын жетишсиздиги байкалат. ✓ Жашылдандыруу аракеттери жүрүп жаткандыгына карабастан, аймактагы көчөттөрдүн отургузуу жана багуу иштери жетиштүү деңгээлде көзөмөлдөнбөйт, натыйжада көчөттөрдүн аман калуу көрсөткүчү төмөндөшү мүмкүн. ✓ Таштандыны туура башкаруу маселеси: Таштандыны кайра иштетүүчү жайлардын жана инфраструктуранын жетишсиздиги айлана-чөйрөнү булганууга алып келет. Бул көйгөйлөрдү чечүү үчүн комплекстүү экологиялык программаларды иштеп чыгуу, ресурстарды сарамжалдуу пайдалануу, мыйзамдарды бекемдөө жана калкты экологиялык билим менен камсыздоо зарыл.
--

6.3. Экология маселелери

Артыкчылык	Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү	Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр	Бааланган наркы (миң сом)
Тоо кен тармагы	Райондун аймагынан геологиялык чалгындоого жана казып алууларга лицензия берүүдө жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен макулдашуу	Коомдук саясий абал турукташат, элдин нааразычылыгы азаят	-
БАРДЫГЫ			

7-БӨЛҮМ. Өнүгүү үчүн ресурстар

7.1. (таблица) Ресурстар (тыс. сомов)

Категория	факт			күтүлгөн	прогноз				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.
Өнүктүрүү фонд(дор)уна түшүүлөр:	14789,1	10545,1	41102,9	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6
Республикалык бюджет			27796,9	30000,0	30000,0	30000,0	30000,0	30000,0	30000,0
Недр	14789,1	10545,1	13306,0	16941,6	16941,6	16941,6	16941,6	16941,6	16941,6

Булак 3									
Алынган официалдуу трансферттер	132380,0	169757,8	233874,1	186337,9	190444,0	192044,0	192044,0	192044,0	192044,0
Дем берүүчү (үлүштүк) трансферт	8428,4	15706,2	17626,0	9221,1	35800,0	37400,0	37400,0	37400,0	37400,0
Теңөөчү трансферт	92326,5	91124,0	160917,0	154644,0	154644,0	154644,0	154644,0	154644,0	154644,0
Максаттуу трансферт	31625,1	62927,6	55331,1	22472,8					
Аймактарды өнүктүрүү бюджетти (чыгымдар):									
Капиталдык салымдар (жб)									
Капиталдык салымдар (рб)									
Мамлекеттик инвестициялар программасы (рб)									
Өнүктүрүү фонддору, анын ичинде.	14789,1	10545,1	41102,9	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6	46941,6
Социалдык инфраструктурага инвестициялар	5915,6	4218,0	16441,16	40562,69	18710,6	18710,6	18710,6	18710,6	18710,6
Экономиканы өнүктүрүүгө инвестициялар	8873,5	6327,1	27661,74	5865,8	28230,96	28230,96	28230,96	28230,96	28230,96
Бюджеттер аралык трансферттер									
Баланс									

7.2. Ресурстардын анализи

Алай району боюнча келип түшкөн официалдуу трансферттер боюнча анализ:

2021-жылы Жалпы 13238,0 миң сом, анын ичинен 8428,1 миң сом – дем берүүчү (үлүштүк) грант, 92326,5 миң сом теңөөчү грант, 31625,1 миң сом максаттуу грант, анын ичинен 8866,3 миң сом ген планга, 8997,9 миң сом КР Өкмөтүнүн токтомуна ылайык электр энергиясы үчүн 50% компенсация, 4243,9 миң сом ыйгарым укуктуу кызматкерлердин (статист) айлык-маянасы, 1500,0 миң сом 1-орунга эң мыкты айыл өкмөтү үчүн, 1755,1 миң сом маданият чейрөсүндө эмгектенген кызматкерлердин айлык маяналарын көтөрүүнүн эсебинде келип түшкөн акча каражаты, 6261,9 миң сом айыл аймагындагы социалдык объектилерин көмүр менен камсаз кылууга келип түшкөн.

2022-жылы Жалпысы 169757,8 миң сом, анын ичинен 15706,2 миң сом - дем берүүчү (үлүштүк) грант, 91124,0 миң сом теңөөчү грант, 62927,6 миң сом. максаттуу грант, анын ичинен 8677,3 миң сом КР Өкмөтүнүн токтомуна ылайык электр энергиясы үчүн 50% компенсация, 6518,4 миң сом ыйгарым укуктуу кызматкерлердин (статист)

айлык-маянасы, 30264,4 миң сом мамлекеттик кызматкерлердин айлык маяналары көтөрүүнүн эсебинде түшкөн акча каражаты, 3490,7 миң сом санариптик өнүктүрүү министрлигине караштуу калкты каттоо департаментинин жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын (грс) айлык маяналары, 664,4 миң сом жер салыгы айыл-чарба жерлеринин жоготууларына түшкөн акча каражаты, 9938,8 миң сом маданият чөйрөсүндө эмгектенген кызматкерлердин айлык маяналарын көтөрүүнүн эсебинде келип түшкөн акча каражаты, 3373,6 миң сом айыл аймагындагы социалдык объектилерин көмүр менен камсаз кылууга келип түшкөн.

2023-жылы Жалпы 233874,1 миң сом, анын ичинен 17626,0 миң сом – дем берүүчү (үлүштүк) грант, 160917,0 миң сом теңөөчү грант, 55331,1 миң сом максаттуу грант, анын ичинен 9234,7 миң сом ыйгарым укуктуу кызматкерлердин (статист) айлык-маянасы, 5938,3 миң сом санариптик өнүктүрүү министрлигине караштуу калкты каттоо департаментинин жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын (грс) айлык маяналары, 3946,7 миң сом жер салыгы айыл-чарба жерлеринин жоготууларына түшкөн акча каражаты, 5400,0 миң сом Талды-Суу айыл өкмөтүндөгү спорт комплексин курулушун бүтүрүү, 9400,0 Үч-Төбө айыл өкмөтүнүн административтик имаратынын курулушун бүтүрүү, 8746,4 миң сом КР Өкмөтүнүн токтомуна ылайык электр энергиясы үчүн 50% компенсация, 12665,0 миң сом ген планга.

2024-жыл Жалпы 186337,9 миң сом, анын ичинен 9221,1 миң сом – дем берүүчү (үлүштүк) грант, 154644,0 миң сом теңөөчү грант, 22472,8 миң сом максаттуу грант, анын ичинен 10633,8 миң сом КР Өкмөтүнүн токтомуна ылайык электр энергиясы үчүн 50% компенсация, 6846,3 миң сом ыйгарым укуктуу кызматкерлердин (статист) айлык-маянасы, 3859,4 миң сом санариптик өнүктүрүү министрлигине караштуу калкты каттоо департаментинин жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарын (грс) айлык маяналары, 1133,3 миң сом жер салыгы айыл-чарба жерлеринин жоготууларына түшкөн акча каражаты.

2025-жылдан тартып жергиликтүү бюджеттерге түшө турган айыл-чарба жерлеринин жоготууларына берилүүчү жер салыгы, республикалык бюджеттен бардык айыл аймактарга бирдиктүү салыктын эсебинен түшүүчү акча каражаты ошондой эле башкы планын иштеп чыгуу үчүн келип түшкөн акча каражаттары мөөнөттүү берилип турганына байланыштуу токтотулат.

Өнүктүрүү бюджетинин планынын шаблону

Бул формат сунуш кылынган формат болуп саналат, ага ЖМАнын кароосу боюнча өзгөртүүлөр киргизилиши мүмкүн.

2025-2029 - жж. социалдык-экономикалык өнүктүрүү программасынын алкагында өнүктүрүү бюджетинин Планы.
Алай району

Багыт/ долбоор		Долбоордун алкагындагы иш- чаралардын жана күтүлгөн натыйжалард ын кыскача баяндамасы	Долбоорду каржылоо					Каржылоо булактары/ ресурстары	Долбоордун таасири тийген аймактар	Аймактагы долбоордун үлүшү (баасы жана %)
			2024 ж. факт	2025 ж. күтүл.	2026 ж. план	2027 ж. прог н.	2028 ж. прог н.			
1.	Калк									
	МИП жана республикалык бюджеттен капиталдык салымдардын долбоорлору, тармактык программалардын чаралары									
1)	Түрткү берүүчү грантан	Республикалык бюджет	4 прект өткөрүлгөн	11 проект даярдалып жалпы сметалык баасы 50 060 039 сом						

				Өздүк салым 19 065 261 сом Республикал ык бюджеттен 30 994 778 сом						
2)	Капиталды к курулуш	1. "Гулбурак" балдар бакчасы 140 орун	32 млн 338 миң сом	54 млн 611 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 86 млн 949 миң сом	Сары-Могол айылы Памир- Алай айыл аймагы	
		2. №27 Ж.Алимов атындагы орто мектеби	16 млн 294 миң сом	103 млн 999 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 120 млн 293 миң сом	Кен-Жылга айылы Тилектеш айыл аймагы	
		3. №14 М.Акматов атындагы орто мектеби	10 млн 148 миң сом	32 млн 490 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 42 млн 638 миң сом	Аскалы айылы Уч-Добо-Алай айыл аймагы	
		4. Жабык типтеги кичи футбол аянтчасы	22 млн 635 миң сом	7 млн 357 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 29 млн 992 миң сом	Кабылан-Кол айылы Курманжан- Датка айыл аймагы	
		5. Балдар бакчасынын курулушу	14 млн 840 миң сом	7 млн 357 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 43 млн 947 миң сом	Чий-Талаа айылы Үч- Добо-Алай айыл аймагы	

		6. №36 Б.Нарматов атындагы орто мектеби	5 млн 912 миң сом	74 млн 602 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 80 млн 514 миң сом	Кичи-Булолу айылы Жибек- Жолу айыл аймагы района	
		7. №29 К.Тайчабаров атындагы орто мектеби		77 млн 141 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 77 млн 141 миң сом	Корул айылы Тилектеш айыл аймагы	
		8. Т. Отунчиев атындагы орто мектебине кошумча корпус		193 млн 649 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 193 млн 649 миң сом	Гүлчө айылы Гүлчө айыл аймагы района	
		9. Балдар бакчасынын курулушу		45 млн 260 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 45 млн 260 миң сом	Тогуз-Булак айылы Тилектеш айыл аймагы	
		10. Балдар бакчасынын курулушу		71 млн 210 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 71 млн 210 миң сом	Жаны-Алай айылы Жаңы- Алай айыл аймагы	
		11. Спорт залдын курулушу		23 млн 374 миң сом бүткөрүү				Республикал ык бюджет 23 млн 374	Жерге-Тал айылы Үч- Добо-Алай	

								миң сом	айыл аймагы	
		12. №23 М. Ташиев атындагы орто мектебинин Спорт комплекси		38 млн 755 миң сом бүткөрүү				Республикалык бюджет 38 млн 755 миң сом	Кара-Шоро айылы Курманжан-Датка айыл аймагы	
	Өнүктүрүү фонд(дор)унан каржыланган долбоорлор									
2.	Социалдык инфраструктура									
1)	МИП жана республикалык бюджеттен капиталдык салымдардын долбоорлору, тармактык программалардын чаралары									
	Өнүктүрүү фонд(дор)унан каржыланган долбоорлор									
3)	Ош облустук өнүктүрүү фонду	Гүлчө айыл аймагы, «Гүлчө тазалык жашылдандыруу» ишканасына таштанды ташуучу жана суу себүүчү тех сатып	Долбоордун суммсаы 9000000 сом Өздүк салым 1000000 сом Фонддун эсебинен						Калкты тейлөө сапаты жакшырат,	

[illegible]

		аянтчасынын чатырын жабуу	суммасы 1297770							
		Тилектеш айыл аймагы, көпүрөнү ремонттоо								
4)	Райондук өнүктүрүү фондунан									
5)	АРЖМАнын ремонтуна 2023-жылдан калган калдык		1500,0							
6)	№23 М.Ташиев атындагы орто мектебин капиталдык оңдоп түзөөдөн өткөрүү		1939,5						Билим сапаты жакшырат	
7)	Тилектеш айыл өкмөтү Миязды айылына күрөш зал куруу		1422,6						Жаштардын убактыларын пайдалуу өткөрүүсүнө шарт түзүлөт	
8)	А. Мамытов атындагы борбордук стадионду капиталдык оңдоп түзөөдөн өткөрүү.		4936,0						Райондун инфраструктур асы жакшыртууга салым кошулат	
9)	Гулчо айылындагы Жээнбеков көчөсүн толугу менен асфальттоо		776,4						Калктын жашоосуна ыңгайлуу шарт түзүлөт	
10)	Гулчо айыл аймагынын Чыйырчык ашуусунан		5579,5						Райондун инфраструктура	

	Гүлчө айылына чейин көчө жарыктарын орноттуу							сы жакшырат	
11	Терек айылынын Алтын Кен участкасына курулуучу көпүрөгө керектелүүчү курулуш каражаттарын сатып алуу	184,0						Калктын көйгөйү чечилет	
12	Тилектеш айыл өкмөтүндө селдин кесепетин жоюуга	74,0						Калктын көйгөйү чечилет	
13	Гулчо айылындагы Алымбек датка эс алуучу жайды реконструкциялоо	20154,6						Инфраструктура жакшырат	
14	№39 К. Эсенов атындагы орто мектептин ички жасалгалоосу үчүн	500,0						Окуучуларга ыңгайлуу шарт түзүлүп, билим сапаты жакшырат	
15	Жаңы- Алай айылынын ички арыктарын бетон, лотокторду коюу үчүн.	1500,0						Инфраструктура жакшырат	
16	Алай райондук Өзгөчө кырдаалдар бөлүмүнө куткаруучу жана башка керектелүүчү шаймандарды сатып алуу үчүн.	263,2						Өзгөчө кырдаалдарда ыкчам чара көрүүгө шарт түзүлөт	
17	Тилектеш айыл өкмөтүнүн Тогуз-Булак айылынын Чычырканак участкасын селден коргоо үчүн.	770,0						Калкты өзгөчө кырдаалдардын алдын алынат	
18	Кабылан-Көл балдар бакчасынын балдар	662,9						Балдардын өсүп	

	ойноочу бөлмөсүнүн профилин өзгөртүп ашкана куруу.							өнүгүүсүнө шарт түзүлөт	
19	Ак-Жай айылындагы Ош-Сары-Таш-Эркештам автожолунун боюна жалпы 1,5 (бир жарым) чакырым аралыкта түнкү көчө жарык орнотуу.	300,0						Инфраструктура жакшырат	
20									
3. Экономикалык өнүгүү									
	<i>МИП жана республикалык бюджеттен капиталдык салымдардын долбоорлору, тармактык программалардын чаралары</i>								
21	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагына жүндү кайра иштетүүчү цех куруу		2025-ж				Жеке ишкер тарабынан 30 млн сом	Чоң-Алай, Кара-Кулжа, Алай району	1 га жер аянтын трансформация лоо
22	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагына кыш завод куруу			2026-ж			Жеке ишкер тарабынан 25 млн сом	Чоң-Алай, Алай району	Жер аянты даяр
23	Гүлчө айыл аймагына АБЗ куруу		2025-ж	2026-ж			45 млн сом жеке ишкер тарабынан	Чоң-Алай, Кара-Кулжа, Алай району	Жер аянты даяр
24	Памир-Алай айыл аймагында 250 га жер		2025-ж	2026-ж			200 млн сом инвесторлор	Чоң-Алай, Кара-Кулжа,	Жер аянты даяр

	аянтына логистика борборунун куруу						тарабынан	Алай району	
25	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагындагы «Терек» алтын кенин иштетүү		2025-ж	2026- ж			-	-	-
26	Гүлчө айыл аймагынын Октябрь айылына лыжа базасын ачуу		2025-ж	2026- ж			Жеке ишкер тарабынан	-	-
	Өнүктүрүү фонд(дор)унан каржыланган долбоорлор								
27	Ак Кайын эс алуу борборуна боз үйлөрдү курууга насыя						600,0	Туризм өнүгөт	
28	"Гүлчө Тазалык жашылдандыруу" муниципалдык ишканасына атайын техника сатып алуу.						3700,0	Калкты тейлөө сапаты жакшырат	

СЭӨП үчүн тармактык профильдин шаблону
Кыргыз Республикасынын _____ облусунун _____ районунун 20__ -
20__ жж СЭӨП социалдык-экономикалык өнүктүрүү Программасына Тиркеме.

Тармактык профиль: Суу менен камсыздоо жана саркынды сууларды чыгаруу
 (тармактын аталышы)

1.	ТАРМАКТЫН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨЛӨРҮ									
Тармактын өнүгүшүнүн кыскача тарыхы	Объекттердин кайсы бөлүгү СССР убагынан бери сакталып калган, кайсы бөлүгү кийинчерээк түзүлгөн? Бүгүнкү күндө кандай чарбалык байланыштар түзүлдү? Кандай салттар, базарлар же чийки зат булактары таасир этет									
Экономикалык адистешүүгө болгон мамиле	Тармак региондун / райондун экономикалык адистиги болуп саналабы? Эгерде тармак регионалдык / өлкө / эл аралык интеграцияга катышса, анда аны көрсөтүү керек									
Ландшафт тармагына жана жаратылыш шарттарына таасири	Бийик тоолуу же аба ырайынын шарттары тармактын өнүгүшүнө таасир этеби, эгер таасир этсе, канттип? Мындай таасирдин оң жана терс жактарын чагылдыруу керек.									
2.	Тармактын негизги көрсөткүчтөрү									
Категория	факт			күтүл.	прогноз					
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.	
Объекттердин/чарба субъекттеринин саны (бирдик)										
Өндүрүштүн көлөмү (миң сом)										
Өсүш темпи %										
Тармактын өндүрүштүк фонддору: (миң сом)										
Жер										
Имараттар										
Курулуштар										
Инженердик тармактар										
Машиналар жана жабдуулар										
Транспорт каражаттары										
Башкалар										
Өсүш темпи (жалпысынан тармак боюнча өндүрүштүк										

фонддор) (%)										
Кызматтар менен камтуу (аймакта жашаган колдонуучулардын санынан %)										
Экспорт (миң сом)										
Тармакта иштеген эмгекке жарамдуу калк (адам)										
Өсүш темпи %										
Тармактан республикалык бюджеттин кирешелери (миң сом)										
Тармактан жергиликтүү бюджеттердин кирешелери (миң сом)										
3.	Тармактын мүнөздөмөлөрү									
Бул жерде суроолорго кыскача жооп берилет: – негизги объекттердин кубаттуулуктары (өткөрүү көлөмү, дүң продукциясы, кызмат көрсөтүүлөрдүн көлөмү) – объекттердин абалы – жетишкендиктер учурдагы инвестициялык долбоорлор жана алардын күтүлүп жаткан натыйжалары, анын ичинде объект бүтүп берилгенден кийин учурдагы каржылоо зарылдыгы.										
4.	Тармакты өнүктүрүүнүн программалык документтеринин негизги маселелери									
Бул районго карата тармактык программаларда белгиленген өнүгүү багыттарынын кыскача баяндамасы. Эмне кылуу керек, кандай натыйжаларды алуу керек?										
5.	Чечүүнү талап кылган негизги көйгөйлөр									
Көйгөйлөр					Чечүү жолдору					
Райондун аймагында тармакты өнүктүрүүнү кыйындаткан негизги көйгөйлөрдү тизмектеп чыгуу					Аларды чечүүнүн мүмкүн болгон жолдорун тизмектеп чыгуу					
6.	Өнүгүүнүн негизги артыкчылыктары									
Артыкчылык		Мүмкүн болгон чаралардын жалпы сүрөттөлүшү		Күтүлгөн натыйжа жана мөөнөттөр		Бааланган наркы (миң сом)				
Биринчи кезектеги муктаждыктарды н бири көрсөтүлөт		Натыйжага жетүү үчүн эмне кылуу керек		Бул жерде маанилер менен натыйжа жана бул натыйжаны алууга мүмкүн болгон мезгил көрсөтүлөт.						
7.	Инвестицияга муктаждык (бюджеттик инвестициялар) (миң сом)									
Долбоор		факт			күтүл.	прогноз				
		2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2028 ж.	2029 ж.

Учурдагы жана пландаштырылган долбоорлор:									
Жаңы долбоорлорго муктаждыктар:									
Инвестицияга муктаждык (тике инвестициялар) (миң сом)									
Проект	<i>факт</i>			<i>күтүл.</i>	<i>прогноз</i>				
	2021 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	2026 ж.	2027 ж.	2029 ж.
Учурдагы жана пландаштырылган долбоорлор:									
Жаңы долбоорлорго муктаждыктар:									

**СЭӨПны ишке ашырууга мониторинг жүргүзүүнүн жыйынтыктары
жөнүндө отчеттун шаблону**

**20__ - 20__ жж. СЭӨПнын мониторингинин жыйынтыктары жөнүндө
Отчет.**

(региондун (райондун) аталышы)

Отчеттук мезгил	Мисалы: 2024-жылынын I жарым жылдыгы					
Жалпы маалымат	Бул отчет _____ СЭӨП мониторингинин методологиясына жана алгоритмине ылайык түзүлдү, бекитилген					
1. СЭӨПнын пландуу жана фактылык көрсөткүчтөрүн салыштыруу (бөлүмдөр боюнча жыйынды көрсөткүчтөр):						
Көрсөткүчтөр (өлчөө бирдиги)	2023 ж. (факт)	2024-жылынын I жарым жылдыгы				Бардыгы 2024-ж. үчүн (күтүл.)
		план	факт	Четке чыгуу	Четке чыгуу нун%	
Мында мониторинг жүргүзүү максатында жумушчу топ тарабынан тандалган СЭӨПнын бөлүмдөрүнүн негизги көрсөткүчтөрү келтирилген						
2. Четке чыгууларга жана четке чыгуулардын себептерине анализ жүргүзүү	Уюштуруучулук, каржылык, техникалык жана башка көйгөйлөр жана негативдүү четке чыгууларды пайда кылган ишке ашырылган тобокелдиктер кыскача тизмеленет. 5% дан ашпаган четке чыгуулар үчүн, эгерде мониторинг аткаруучу мунун өзгөчө себебин көрбөсө, анализ жүргүзүлбөйт.					
3.	Анализ жүргүзүлгөн мезгилге СЭӨПнын багыттары боюнча					

Жетишкендиктерге анализ жүргүзүү	<i>жетиишилген позитивдүү өзгөрүүлөр кыскача тизмеленет.</i>
4. Көйгөйлөрдү чечүүнүн сунушталган жолдорунун сүрөттөлүшү	<i>ЖМА же райондук кеңеш СЭӨПны ишке ашырууну кыйындаткан көйгөйлөрдү (жана пландаштырылган натыйжалардан четке чыгуунун себептерин) чечүү үчүн аткарууга сунуш кылган иш-аракеттер тизмеленет.</i>
5. Мониторингдин жыйынтыгы боюнча ЖӨБ аткаруучу органы тарабынан кабыл алынган чечимдер	<i>Бул жерде СЭӨПнын ишке ашырууга жолтоо болгон көйгөйлөрдү четтетүү үчүн ЖМА жетекчилиги же райондук кеңеш тарабынан кабыл алынган чечимдер саналып өтөт.</i>
6. Ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдарга жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине даректелген чечимдер	<i>Бул жерде СЭӨПны ишке ашырууга тоскоол болгон көйгөйлөрдү четтетүү үчүн ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдары жана/же Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети кабыл ала турган чечимдер келтирилген.</i>

СЭӨПны ишке ашыруу боюнча иш-аракеттер планынын шаблону

Бул формат сунуш кылынган формат болуп саналат, ага ЖМАнын кароосу боюнча өзгөртүүлөр киргизилиши мүмкүн.

Иш-чаранын сүрөттөлүшү			Жооптуу адамдар жана катышуучулар	Күтүлүүчү натыйжалар жана индикаторлор	Ишке ашыруу мөөнөттөрү	Баасы (миң сом)	Каржылоо булактары / ресурстар	Мониторингдин белгилери (1-жарым жылдык)	Мониторингдин белгилери (2-жарым жылдык)
1.		Калк							
1)	ВПООНдун азык түлүк программасынын алкагында аз камсыз болгон үй-бүлөлөрдү жана жарандарды иш менен камсыздоо	ВПООН Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары Райондук социалдык өнүгүү башкармалыгы	1357 адам убактылуу жумуш менен камсыз болот жана 356,25 тонна ун жана 32776 литр май менен камсыз болот	2024-жылдын аягына чейин	1318,5	ВПООН	50 %	50 %	
2)									
3)									
2.		Экономикалык өнүгүү							
4)	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагына жүндү кайра иштетүүчү цех куруу	РЖМА, ЖӨБО Жеке ишкер	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат	2025-2026-жылдар аралыгында	30 млн сом	Жеке ишкер тарабынан			

5)	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагына кыш завод куруу	РЖМА, ЖӨБО Жеке ишкер	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат	2025-2026-жылдар аралыгында	25 млн сом	Жеке ишкер тарабынан		
6)	Гүлчө айыл аймагына АБЗ куруу	РЖМА, ЖӨБО Жеке ишкер	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат	2025-2026-жылдар аралыгында	45 млн сом	жеке ишкер тарабынан		
7)	Памир-Алай айыл аймагында 250 га жер аянтына логистика борборунун куруу	РЖМА, ЖӨБО Инвестор	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат	2025-2026-жылдар аралыгында	200 млн сом	инвесторлор тарабынан		
8)	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагындагы «Терек» алтын кенин иштетүү	Кыргызалтын мамлекеттик ишканасы	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат	2025-2026-жылдар аралыгында	-	-		
9)	Гүлчө айыл аймагынын Октябрь айылына лыжа базасын ачуу	РЖМА, ЖӨБО Жеке ишкер	Жумуш оруну түзүлөт, калктын жашоо шарты жакшырат Туризм тармагы өнүгөт	2025-2026-жылдар аралыгында		Жеке ишкер тарабынан		
3.	Социалдык инфраструктура							
10)	Памир-Алай	РЖМА, ЖӨБО	Калктын	2025-2026-		Республикалык		

	айыл аймагынын Нура айылына таза суу киргизүү		саламаттыгына кам көрүлөт,	жылдар аралыгында		бюджеттен 18 млн сом		
11)	Гүлчө айыл аймагынын Гүлчө айылынын таза суусунун ички трассасын капиталдык ремонттон	РЖМА, ЖӨБО	Калктын саламаттыгына кам көрүлөт,	2025-2026- жылдар аралыгында		Жергиликтүү бюджет, Донорлор тарабынан		
12)	Үч-Дөбө-Алай айыл аймагынын Терек айылына таза суу киргизүү	РЖМА, ЖӨБО	Калктын саламаттыгына кам көрүлөт,	2025-2026- жылдар аралыгында		Республикалык бюджеттен 58 млн сом		
4.	Мейкиндик							
13)	Памир-Алай айыл аймагындагы Сары-Таш айылындагы 1000 га сугат Жерди калкка конкурс аркылуу берүү.	РЖМА, ЖӨБО	Жергиликтүү калктын тоют маселеси чечилет	2025-2026- жылдар аралыгында	-	-		
5.	Айлана-чөйрө							
14)	Жибек-Жолу							

	айыл аймагына таштанды таштоочу жай ачуу							
15)	Курманжан Датка айыл аймагына таштанды таштоочу жай ачуу							
16)								

